

Formandens beretning

Kirkegårdskultur og økonomi

Af Elof Westergaard

Biskop og formand for Foreningen for Kirkegårdskultur

"Det er blevet for dyrt at have et gravsted". "Prisen er for høj". "Nu har jeg betalt kirkeskat gennem hele livet, og så koster det alligevel så meget at blive begravet og få holdt sit gravsted". "Det er ikke rimeligt, at...."

Læserbreve med et sådant indhold dukker med jævne mellemrum op i landets aviser, både i de store landsdækkende aviser og i lokalaviserne, og som formand for *Foreningen for Kirkegårdskultur* og biskop får jeg med jævne mellemrum lignende henvendelser.

Beklagelserne er enslydende, og kritikken er den samme. Det kan for mange være svært at forstå, at det, når man nu gennem et langt liv har betalt kirkeskat, skal koste så meget at få passet sit gravsted. Selv folketingspolitikere har i 2016 været ude at istemme dette kor.

Foreningen for Kirkegårdskulturs hovedanliggende er ikke kirkegårdens økonomi, men vi kommer ikke uden om at tale om penge også i forbindelse med kirkegårdskultur. Kultur koster. Priser og omkostninger er desuden med til at påvirke de pårørende valg af gravstedsformer, og taksterne er dermed også med til at forme udviklingen på vores kirkegårde.

Kirkegårdskultur koster

Det er egentlig ganske enkelt at forklare de øgede takstpriser på kirkegårde.

De store takststigninger, som har fundet sted gennem det sidste årti, har ud fra det nuværende omkostningsniveau været helt nødvendige. Prisen er nu hverken mere eller mindre end det, som er den reelle kostpris for det arbejde, som

bliver udført inde på det enkelte private gravsted. Det er det, man betaler for. Og det er vel ganske rimeligt? Endnu en grund til de øgede priser er, at vi over kirkeskatten allerede bruger rigtig mange fællesmidler til at drive kirkegårde for. Det er de færreste steder, hvor indtægterne overstiger 50 % af de samlede udgifter for kirkegårdsdriften. Sådan vil det også fortsat være. Og godt for det!

Kirkegårdene behøver ikke at give overskud. Det er ligefrem godt, at vi betaler til kirkegården. Det gør jeg glad og gerne der, hvor jeg bor. Kirkegårdene er nemlig et værdifuldt fælles rum, som vi alle kan gøre brug af. Et sted, vi kan besøge, og et sted, hvor vi selv en dag skal ligge under jorden. Her møder vi byen eller landsbyen af i går, og her mindes vi dem, vi har mistet. Kirkegårdene afspejler således på smukkeste vis det samfund, det liv, vi har delt. Har vi delt den samme luft i livet, så deler vi i døden den samme jord. Det betaler jeg gerne for som borger og som folkekirkemedlem.

Kirkegårdene behøver derfor ikke give overskud, men hvad angår det, som bliver udført af arbejde inde på den enkelte gravplads eller på den enkeltes gravareal, finder jeg det rimeligt, at det er en udgift for de pårørende. Det er et lille privat stykke jord i lighed med huset, gården, lejligheden, hvor vi bor og har hjemme.

Godt, det koster, men...

Når alt det er sagt, og jeg gentager gerne ovenstående argumenter igen og igen, så sidder jeg imidlertid med en stadig stærkere fornemmelse af, at der er nogle grundlæggende problemer ved dansk kirkegårdskultur i dag, som vi bør tage alvorligt.

Vi bør ikke være døve for de folkelige bekymrede stemmer, som rejser sig i den offentlige debat, eller blinde for den udvikling, som sker med så stor hast med vores kirkegårdskultur i Danmark.

De øgede priser sammenholdt med en række andre forhold (f.eks. at antallet af kremeringer fortsat er i vækst; individualiseringen mindsker betydningen af familien, slægten, minnet og historien; urbaniseringen fortsætter og gør stedstilknytningen mindre; natursynet ændres) er med til at forvandle vores kirkegårde, tømme dem for sten og individuelle gravsteder. Vi er i færd med at forvandle kirkegårdene, med

et udtryk af Stine Helweg, fra mindesteder til glemmesteder. Vi har derfor efter min opfattelse brug for en gennemtænkning og nytænkning af hele kirkegårdsområdet og kirkegårdsdriften.

Vi kan begynde med at lade os inspirere af historien. En kongelig forordning i 1805 pålagde alle købstæder at anlægge nye kirkegårde uden for bykerne. Denne forordning var dengang med til at lægge nye spor ud for dansk kirkegårds-kultur - et grønt mindespor, som vi har fulgt nu gennem mere end 200 år.